រដ្ឋធម្មនុញ្ញ

នៃ

ព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជាទី១

ចាប់ពីឆ្នាំ ១៩៤៧_ ១៩៧០

រដ្ឋធម្មនុញ្ញប្រទេសកម្ពុជា

ព្រះបាទសម្តេច **ព្រះនរោត្តម សីហនុ វរ្ម័ន** រាជហរវង្សឧភតោ សុជាត វិសុទ្ធិពង្ស អគ្គមហាបុរស រតន៍និករោត្តមធម្មិកធិរាជ បរមនាថ បរមបពិតរព្រះចៅក្រុងកម្ពុជាធិបតី ។

រដ្ឋឯករាជ ពេញដោយអធិបតេយ្យភាព ទ្រង់ប្រោសព្រះ រាជទាន ដល់ប្រជារាស្ត្ររប ស់ព្រះអង្គនូវ រដ្ឋ ធម្មនុញ្ញ ដូចមានសេចក្តីដូចតទៅនេះ ៖

Downloaded from: http://www.khmerlaws.com

ជំពូក ១

អធិបតេយ្យ និង សណ្ឋានរបស់រដ្ឋ

មាត្រា ១:

ប្រទេសកម្ពុជា ជាប្រជាជាតិមួយមានព្រះមហាក្សត្រិយ៍សោយរាជ្យ ។

មាត្រា ២:

(កែប្រែ) ភាសាដែលប្រើជាផ្លូវការគឺ ភាសាខ្មែរ ។

Downloaded from: http://www.khmerlaws.com

ជំពូក ២

សេរីភាព សិទ្ធិ និង ករណីកិច្ចរបស់ខេមរជន

មាត្រា ៣:

សេរីភាព ជាដំណើរអាចធ្វើ អ្វីបានគ្រប់យ៉ាង កុំ អោយតែប៉ះពាល់អោយខូចសិទ្ធិអ្នកដទៃ ។ ល័ក្ខខ័ណនៃការប្រើសេរីភាពមានទុកក្នុងច្បាប់ ។

អ្វីដែលច្បាប់មិនបង្គាប់អោយធ្វើទេ ជនណាក៏ដោយមិន អាចត្រូវគេបង្ខំអោយធ្វើបានឡើយ ។

មាត្រា ៤:

នឹងចោទចាប់ ឬ ឃុំឃាំងជនណាម្នាក់បាន លុះតែជននោះប្រព្រឹត្តបទដែលមានត្រាទុកក្នុងច្បាប់ ឯអ្នកចោទ អ្នកចាប់ ឬអ្នកឃុំឃាំងត្រូវប្រតិបត្តិតាមរបៀបដែលច្បាប់បានបញ្ញត្តិទុក ។

នឹងឃុំឃាំងជនណាទុកបាន លុះតែមានចៅក្រមពិនិត្យការឃុំឃាំងនោះថាត្រឹមត្រូវតាមច្បាប់ ហើយ យល់ព្រមផងដោយមានចង្អុលហេតុផលក្នុងរយៈវេលាដែលមានកំណត់ទុកក្នុងច្បាប់ ។

ទារុណកម្ម ឬ ការបង្ខំដែលឥតប្រយោជន៏ក្នុងខណះចាប់ជនជាប់ចោទណាមួយ ការសង្កត់សង្កិនចិត្ត ឬការធ្វើដល់រាងកាយចំពោះអ្នកជាប់ឃុំណាមួយការប្រព្រឹត្ត ដែលបណ្តាលឱ្យធ្ងន់ថែមទៅលើទណ្ឌកម្ម ដែល តុលាការបានតម្រូវតាមច្បាប់ទៅលើអ្នកមានទោសណាមួយស្រេចហើយ នោះច្បាប់ហាមមិនឱ្យប្រព្រឹត្ត ហើយក្នុងបទទាំងនេះ អ្នកដៃដល់អ្នកមេគំនិត ឬអ្នកសមគំនិតត្រូវទទួលខុសត្រូវផ្ទាល់ខ្លួន ។

មាត្រា ៥:

ដរាបណា តុលាការមិនទាន់ប្រកាសថាអ្នកត្រូវចោទមានទោសទេ ដរាបនោះត្រូវទុកអ្នកត្រូវចោទជាមនុស្សឥតទោស ។

ទណ្ឌកម្មដែលបំបាត់ ឬ បន្ថយសេរីភាពដល់អ្នកប្រព្រឹត្តខុសត្រូវដាក់ដោយញ៉ាំងឱ្យកែខ្លួន បានឡើងវិញ ។

មាត្រា ៦:

ខេមរជនមិនអាចត្រូវនិរទេសពីដែនខ្មែរបានឡើយ ។ ការហាមខេមរជនមិនឱ្យនៅ ក្នុងកន្លែងណា មួយ ការបង្ខំឱ្យនៅកន្លែងណាមួយ ត្រូវធ្វើតែក្នុងករណី ដែលមានបញ្ញត្តិទុកក្នុងច្បាប់ ។

មាត្រា ៧:

កម្មសិទ្ធិត្រូវស្ថិតនៅក្រោមការឃុំគ្រងនៃច្បាប់ ។ ដែលនឹងដកហូតកម្មសិទ្ធិ អំពីជនណាមួយនោះ ក៏ដោយហេតុថាជាសាធារណៈប្រយោជន៏ ក្នុងករណីដែលច្បាប់បានបញ្ញត្តិទុក ហើយត្រូវឱ្យសោហ៊ុយ ជួសជុលជាមុនដោយយុត្តិធមិ ។

មាត្រា ៨:

Downloaded from: http://www.khmerlaws.com

សេរីភាពខាងជំនឿ ត្រូវបើកឱ្យមានដោយបរិបូរណ៏។ សេរីភាពប្រតិបត្តិក្នុងផ្លូវសាសនា ក៏ត្រូវបើកឱ្យមានដូច្នោះដែរ បើនឹងបន្ថយខ្លះបានតែត្រង់ណា ដែលវៀរពុំបាន ដើម្បីកុំឱ្យខូចសេចក្ដីស្ងប់រៀបរយដល់មហាជន។

ព្រះពុទ្ធសាសនា ជាសាសនារបស់រដ្ឋ។

មាត្រា ៩:

ខេមរជន មានសេរីភាពក្នុងការនិយាយ សរសេរ បោះពុម្ព និងការផ្សាយដល់មហាជន។ ខេមរជន អាចសម្ដែងផ្សាយ ឬការពារមតិគ្រប់យ៉ាងតាមផ្លូវការសែតក្ដី តាមវិធីណាឯទៀតក្ដី កុំឱ្យតែប្រើសិទ្ធិនេះដោយរំលោភ ហើយកុំឱ្យតែញ៉ាំងឱ្យខូចសេចក្ដីស្ងប់រៀបរយដល់មហាជន។

មិនត្រូវបង្ខំ ឬបង្អាក់នរណាឱ្យសម្ដែងមតិថាដូច្នេះ ឬដូច្នោះឡើយ។

មាត្រា ១០:

ខេមរជនទាំងពួង មានសិទ្ធិរួបរួមជាសមាគមដោយសេរី កុំឱ្យតែសមាគមនោះធ្វើឱ្យខូច ឬញ៉ាំងឱ្យខូចសេរីភាពទាំងឡាយ ដែលរដ្ឋធម្មនុញ្ញនេះធានាអះអាងឱ្យមាន។

មាត្រា ១១:

ទំលំនៅមិនត្រូវនរណាចូលទៅរុករានបានឡើយ។ នឹងចូលទៅក្នុងលំនៅគេបាន តែក្នុងករណីដែលច្បាប់បានបញ្ញត្តទុក ហើយឱ្យត្រូវតាមរបៀបច្បាប់ផង។

មាត្រា ១២:

សំបុត្រដែលផ្ញើរទៅមករកគ្នា មិនត្រូវនរណាបើកមើលឡើយ វៀរលែងតែមានច្បាប់អនុញ្ញាត ដោយជាក់ស្ដែងជាបណ្ដោះអាសន្នឱ្យបើក ក្នុងវេលាដែលមានប្រយោជន៏យ៉ាងធំរបស់ប្រជាជាតិ បង្គាប់ឱ្យធ្វើដោយខានពុំបាន។

មាត្រា ១៣:

ខេមរជនទាំងពួង ត្រូវទទួលតំណែងរាជការដូចគ្នា។ ក្រៅអំពីគុណសម្បត្តិរបស់សាមីខ្លួន គ្មានអ្វីជាហេតុបណ្ដាលឱ្យជនទាំងនេះទទួលបាន ឱ្យជននោះទទួលពុំបានទេ។

មាត្រា ១៤:

ខេមរជននីមួយៗ មានសិទ្ធិចូលពាក្យបណ្ដឹងទៅកាន់អំណាចសាធារណៈបាន ដើម្បីនាំឱ្យមានការពិចារណាបញ្ហាទាំងឡាយ ដែលមានប្រយោជន៏ចំពោះបុគ្គល ឬ ដល់មហាជន។

មាត្រា ១៥:

Downloaded from: http://www.khmerlaws.com

ការប្រើសិទ្ធិទាំងឡាយ ដែលរដ្ឋធម្មនុញ្ញនេះធានាអះអាង មិនត្រូវបង្អាក់បង្អានឡើយ ប៉ុន្តែ បើប្រជាជាតិត្រូវប្រកាសថានៅក្នុងភ័យន្តរាយ នោះជាសិទ្ធិដែលមានពណ៌នាក្នុងមាត្រា ៤-៩ (វគ្គទី១) - ១០(វគ្គទី២) -និង១២ អាចត្រូវបង្អាក់ឱ្យឈប់ប្រើប្រើសិនបាន តាមកម្រិត និងរបៀបដែលមានបញ្ញត្តទុកក្នុងច្បាប់។

ការបង្អាក់នេះ មិនត្រូវឱ្យយូរលើសពី ប្រាំមួយខែ ប៉ុន្តែនឹងត្រូវបន្តសារជាថ្មីទៀត តាមរបៀបដដែលក៏បាន។

ជនណារំលោភប្រើការបង្អាក់បង្អាននេះ ដើម្បីធ្វើតាមទំនើងចិត្តឱ្យខូចសិទ្ធិរបស់អ្នកដទៃ ខាងភោគព្រទ្យក្តី ខាងផ្លូវចិត្តក្តី ជននេះត្រូវទទួលខុសត្រូវក្នុងបទនេះដោយផ្ទាល់ខ្លួន។

ដល់ផុតពេលបង្អាក់បង្អាននេះហើយ ជនណាយល់ឃើញថាខ្លួនត្រូវគេធ្វើតាមទំនើងចិត្តឱ្យឈឺចាប់ដល់រាងកាយក្តី ឱ្យខូចខាតដល់ភោគទ្រព្យក្តី ជននោះអាចប្តឹងសាលាជម្រះក្តី សុំឱ្យជួសជុលខាងផ្លូវចិត្ត ឬខាងធនធានបាន។

មាត្រា ១៦:

ខេមរជននីមួយៗ ត្រូវឱ្យមានចិត្តស្មោះត្រង់ចំពោះព្រះមហាក្សត្រិយ៍។ ត្រូវមានករណីកិច្ចប្រតិបត្តិច្បាប់ការពារប្រទេសផ្គន្ទាទោសក្តី ហើយជួយរដ្ឋាភិបាល ដោយបង់ពន្ធដារនឹងដោយវិធីគ្រប់យ៉ាង ដែលមានបញ្ញាត្តទុកក្នុងច្បាប់។

Downloaded from: http://www.khmerlaws.com

ជំពូក ៣

អំពីច្បាប់ និងអំណាច

មាត្រា ១៧៖

ច្បាប់ជាសេចក្តីសម្តែងឆន្ទៈរបស់ប្រជាជាតិ។ច្បាប់ត្រូវប្រើទៅលើជនទាំងអស់ បើទោះជាច្បាប់នោះរក្សាការពារក្តី ផ្តន្ទាទោសក្តី បង្ខិតបង្ខំក្តី។

ច្បាប់ធានាអះអាង អោយខេមរជនទាំងពួងប្រើសេរីភាព និងសិទ្ធិទាំងឡាយដូចមានរៀបរាប់នៅក្នុងជំ ពូកមុន បើជាដូចម្តេចក៏ដោយច្បាប់មិនអាចធ្វើអោយខូចសេរីភាពនិងសិទ្ធិទាំងនោះបានឡើយ។

មាត្រា ១៨៖

ច្បាប់ធានាអះអាងអោយមនុស្សទាំងពួង មានសិទ្ធិអោយតុលាការទទួលជនុំជម្រះ។ សេចក្តីខ្វះខាតធនធាន មិនគ្រប់គ្រាន់ មិនអាចជាឧបសគ្គក្នុងការអោយតុលាការទទួលជនុំជម្រះបានឡើយ។

មាត្រា ១៩៖

វៀរលែងតែមានបញ្ញត្តដោយដាក់ច្បាស់ក្នុងច្បាប់ ច្បាប់មិនត្រូវយ កទៅប្រើលើអំពើដែលកន្លងទៅហើយ មុនពេលអោយប្រតិបត្តិតាមនោះទេ។

ប៉ុន្តែជនណាក៏ដោយ នឹងអាចត្រូវតុលាការជំនុំជម្រះ នឹងដាក់ទណ្ឌកម្មបាន លុះតែជននោះបានប្រព្រឹត្តបទល្មើសមាន ក្នុងច្បាប់ណាមួយ ដែលមានប្រកាសអោយប្រើហើយ ហើយដែលត្រូវប្រើមុនពេលមានបទល្មើសនោះ។

មាត្រា ២០៖

ច្បាប់ត្រូវប្រតិបត្តតាម៖

- នៅភ្នំពេញកំណត់មួយថ្ងៃគត់ ក្រោយដែលបានចុះច្បាប់ក្នុងរាជកិច្ច។
- នៅទីឯទៀត គឺក្នុងដែនស្រុកនីមួយ ៗ កំណត់ប្រាំថ្ងៃគត់ក្រោយរាជកិច្ច ដែ លមានចុះច្បាប់នោះទៅដល់សាលាស្រុក។

ប៉ុន្តែបើច្បាប់បានសម្តែងថាជាការប្រញាប់ច្បាប់ត្រូវប្រើភ្លាមនៅភ្នំពេញ ក្រោយដែលបានយកទៅបិទនៅសាលា ក្រុង ហើយនៅក្នុងសាលាស្រុកនីមួយៗ ក្រោយដែលបានយកទៅបិទនៅសាលាស្រុក។

មាត្រា ២១៖

អំណាចគ្រប់យ៉ាងមកពីព្រះមហាក្សត្រិយ៍។ អំណាចទាំងនោះត្រូវប្រើទៅតាមបញ្ញត្តនៃរដ្ឋធម្មនុញ្ញនេះ។

មាត្រា ២២៖

រដ្ឋសភាជាអ្នកប្រើអំណាចនីតិបញ្ញត្តិ ក្នុងព្រះបរមនាមព្រះមហាក្សត្រិយ៍។

Downloaded from: http://www.khmerlaws.com

អ្នកដែលមានសិទ្ធិក្នុងការតែងច្បាប់នោះគឺ ព្រះមហាក្សត្រិយ៍ គណៈរដ្ឋមន្ត្រី សមាជិកនៃរដ្ឋសភា និងសមាជិកនៃក្រុមប្រឹក្សាព្រះរាជអាណាចក្រ។

មាត្រា ២៣៖

គណៈរដ្ឋមន្ត្រីជាអ្នកប្រើអំណាចនីតិប្រតិបត្តិ ក្នុងព្រះបរមនាមព្រះមហាក្សត្រិយ៍។

មាត្រា ២៤៖

សាលាជម្រះក្តីគ្រប់ជាន់ថ្នាក់-គ្រប់ប៉ែក ជាអ្នកប្រើអំណាចតុលាការ ក្នុងព្រះបរមនាមព្រះមហាក្សត្រិយ៍។

Downloaded from: http://www.khmerlaws.com

ជំពូក ៤

អំពីព្រះមហាក្សត្រិយ៍

មាត្រា ២៥៖

រាជសម្បត្តិប្រទេសកម្ពុជា ជាមិតរបស ់ក្សត្រាទាំងឡាយ ដែលជាតំណពីព្រះបាទសម្តេចព្រះហរិរ ក្សរាមាធិបតី ព្រះអង្គឌួង។

មាត្រា ២៦៖

ព្រះមហាក្សត្រិយ៍ទ្រង់នូវព្រះរាជអំណាចចាត់តាំងព្រះរជ្ជទាយាទ និងព្រះរាជអំណាចដកព្រះរជ្ជទាយាទពីតំណែង បាន ដោយទ្រង់ប្រជុំក្រុមប្រឹក្សារាជសម្បត្តិពិគ្រោះជាមុនហើយ។

មាត្រា ២៧៖

កាលណារាជសម្បត្តិទំនេរ ប្រសិនបើព្រះមហាក្សត្រិយ៍ពុំបានចាត់តាំងព្រះរជ្ជទាយាទដូចខាងលើនេះទេ នោះក្រុ ម ប្រឹក្សារាជសម្បត្តិចាត់តាំងព្រះមហាក្សត្រិយ៍អង្គថ្មី ដោយយកតាមមតិនៃភាគច្រើនក្នុងទីប្រជុំ បើមតិនៃទីប្រជុំចែកជាពីរភាគស្មើគ្នា នោះត្រូវយកតាមមតិនៃប្រធាន។

មាត្រា ២៨៖

ក្រុមប្រឹក្សារាជសម្បត្តិមានសមាជិកដូចតទៅ៖

- អធិបតីនៃក្រុមសង្គហព្រះរាជវង្សានុវង្ស
- ប្រធានរដ្ឋសភា
- នាយករដ្ឋមន្ត្រី
- ព្រះសង្ឃនាយកទាំងពីរគណៈ

អធីបតីក្រុមសង្គហៈ ព្រះរាជវង្សានុវង្ស ជាប្រធានក្រុមប្រឹក្សារាជសម្បត្តិ។

មាត្រា ២៩៖

នីតិភាពនៃព្រះមហាក្ស ត្រិយ៏ត្រូវកំណត់តាំងពីរព្រះជន្មាយុដប់ប្រាំបីព្រះវស្សា។ បើសិនជាព្រះមហាក្សត្រិយ៍ឋិតនៅក្នុង អនីតិភាព ឬគ្មានសមត្ថភាពនឹងទ្រង់ប្រើព្រះរាជសិទ្ធិនោះ ព្រះរាជសិទ្ធិនោះជាភារៈរបស់ព្រះរាជានុសិទ្ធិមួយព្រះអង្គ។

ក្រុមប្រឹក្សារាជសម្បត្តិជាអ្នកវិនិច្ឆ័យថា ព្រះមហាក្សត្រិយ៍គ្មានសមត្ថភាព ហើយបើមានករណីដូច្នោះ ក្រុមប្រឹក្សារាជ សម្បត្តិ ត្រូវចាត់តាំងក្សត្រាមួយ ព្រះអង្គក្នុងព្រះរាជវង្សានុវង្ស ជាព្រះរាជានុសិទ្ធិ។

មាត្រា ៣០៖

Downloaded from: http://www.khmerlaws.com

ការបើរាជសម្បត្តិទំនេរ ហើយប្រសិនបើព្រះមហាក្សត្រិយ៍ ពុំបានចាត់តាំង ព្រះវជ្ជទាយាទទេ ក្រុមប្រឹក្សារាជសម្បត្តិត្រូវតែប្រជុំរវាងបីថ្ងៃ ក្រោយព្រឹត្តិ ការណ៍ ដែលធ្វើអោយរាជសម្បត្តិ ទំនេរ ដើម្បីចាត់តាំងព្រះមហាក្សត្រិយ៍អង្គថ្មី ព្រមទាំងរាជានុសិទ្ធិ បើព្រះមហាក្សត្រិយ៍ ឋិតនៅក្នុងអនីតិភាព។

ការប្រជុំក្រុមប្រឹក្សារាជសម្បត្តិ ត្រូវធ្វើឡើងដោយប្រធានអញ្ជើញ ឬបើប្រធានមិនបានអញ្ជើញទេ ត្រូវប្រជុំនៅថ្ងៃទីបីនៃរយៈវេលាដែលមានកំណត់ក្នុងវគ្គមុន។

បើត្រូវវិនិច្ឆ័យថា ព្រះមហាក្សត្រិយ៍ក្នុងរាជសម្បត្តិ គ្មានសមត្ថភាពនោះ ត្រូវប្រធានក្រុមប្រឹក្សារាជសម្បត្តិ អញ្ជើញសមាជិក មកប្រជុំ ដោយតំរិះព្រះអង្គឯងក៏បាន ដោយសេចក្តីសុំនៃសមាជិកយ៉ាងតិចត្រឹមពីរនាក់ក៏បាន ដើម្បីនឹងវិនិច្ឆ័យថា ព្រះមហាក្សត្រិយ៍មានសមត្ថភាពឬទេ ហើយបើព្រះមហាក្សត្រិយ៍គ្មានសមត្ថភាពទេ ក្រុមប្រឹក្សារាជសម្បត្តិត្រូវតែងតាំងព្រះរាជានុសិទ្ធិមួយព្រះអង្គឡើង។

មាត្រា ៣០: (ស្ទួន)

ដោយមានហេតុផលនៃរដ្ឋតម្រូវ ក្នុងករណីដែលកាលៈទេសៈពុំអាចចាត់តាំងនូវព្រះមហាក្សត្រិយ៍អង្គថ្មី ក្រុមប្រឹក្សារាជសម្បត្តិក្នុរយៈពេលដដែល ដូចមានក្នុងមាត្រាខាងលើត្រូវចាត់ការចាត់តាំងព្រះរាជានុសិទ្ធិមួយ ដែលត្រូវបំពេញជាបណ្តោះអាសន្ន នូវព្រះរាជបុព្វសិទ្ធិក្នុងលក្ខខណ្ឌទាំងឡាយដូចមានកំណត់ក្នុងរដ្ឋធម្មនុញ្ញនេះ។

ក្រុមប្រឹក្សារាជានុសិទ្ធិនេះ មានសមាជិកបីរូប ដែលប្រធានត្រូវជាសមាជិកមួយរូប នៃព្រះរាជវង្សានុវង្សជាការចាំបាច់។

ក្រុមប្រឹក្សារាជានុសិទ្ធិ ចេញសេចក្តីសម្រេចទាំងឡាយ ដោយមតិឯកច្ឆ័ន្ទ ហើយលើកិច្ចទាំងអស់ ដែលត្រូវព្រះរាជាទ្រង់ឡាយព្រហស្តលេខានោះ ត្រូវសមាជិកទាំងអស់ចុះហត្ថលេខា។

ក្រុមប្រឹក្សារាជសម្បត្តិត្រូវជ្រើសរើសដទៃទៀត នូវសមាជិកជំនួយពីរសម្រាប់ជំនួសសមាជិកសាមីជនទាំងឡាយ នៅពេលពុំនៅ ឬមានធុរៈ។ ក្នុងករណីដែលប្រធានពុំនៅ ឬមានធុរៈនោះត្រូវសមាជិកសាមីជនមួយរូបជំនួសជាបណ្តោះអាសន្នក្នុងក្រុមប្រឹក្សាសមាជិកជំនួយនេះ ត្រូវយកតាមរបៀបការតែងតាំង។

ក៏ប៉ុន្តែ ក្នុងករណីដែលប្រធានសាមីជន ស្រាប់តែកាន់តែកាន់កាប់មុខតំណែងរបស់ខ្លួនឥតកើតជាស្ថាពរ នោះក្រុមប្រឹក្សារាជសម្បត្តិ ត្រូវចាត់ការដើម្បីជំនួសប្រធាននោះក្នុងបីថ្ងៃបន្ទាប់ពីព្រឹត្តិការណ៍មក។

មាត្រា ៣១: (កែប្រែ)

ក្នុងប្រាំបីថ្ងៃ តពីការផ្លាស់ប្តូររជ្ជកាលនីមួយៗ រដ្ឋសភាត្រូវប្រជុំជាកាតព្វកិច្ច ដើម្បីទទួលតាមករណីនូវសច្ចាប្រណិធានរបស់ព្រះមហាក្សត្រិយ៍របស់រាជានុសិទ្ធិ ឬរបស់ក្រុមប្រឹក្សារាជានុសិទ្ធិ។

មាត្រា ៣២:

Downloaded from: http://www.khmerlaws.com

មុននឹងទទួលបានព្រះរាជអំណាច ព្រះមហាក្សត្រិយ៍ទ្រង់ថ្លែងសច្ចាប្រណិធានក្នុងទីប្រជុំសភា មានជាសេចក្តីដូចតទៅៈ

- ខ្ញុំតាំងសច្ចាថា នឹងប្រព្រឹត្តតាមរដ្ឋធម្មនុញ្ញ និងច្បាប់ទាំងឡាយ នៃព្រះរាជាអាណាចក្រ ហើយនឹងតាំងចិត្តធ្វើផលប្រយោជន៍ដើម្បីរដ្ឋ និងប្រជារាស្ត្រ ។

មាត្រា ៣៣ៈ (គែប្រែ)

រាជានុសិទ្ធិនឹងចូលកាន់តំណែងបានតែនៅពេលបន្ទាប់ពីបានថ្លែងនៅក្នុងរដ្ឋសភា នូវសច្ចាប្រណិធានដូចមានកំណត់ក្នុងមាត្រាខាងលើ ដោយបន្ថែមសេចក្តីថាៈ "...ហើយមានសេចក្តីភក្តីចំពោះព្រះមហាក្សត្រិយ៍ " ។

ក្រុមប្រឹក្សារាជានុសិទ្ធ នឹងចូលទៅកាន់តំណែងនៅពេលបន្ទាប់ពីបានថ្លែងនៅក្នុងរដ្ឋសភានូវសច្ចាប្រណិធានដូចមានកំណត់នៅក្នុងមាត្រាខាងលើ ដោយបន្ថែមសេចក្តីថាៈ"...ហើយមានសេចក្តីភក្តីចំពោះរាជបល្ល័ង្ក " ។

ប្រធានហើយនិងសមាជិកទាំងឡាយ នៃក្រុមប្រឹក្សារាជានុសិទ្ធិគ្មានសិទ្ធិទទួលបៀវត្សរ៍ ហើយនិងអ្វីដទៃទៀតដូចជាអត្ថប្រយោជន៍ និងតាវការលិកធម្មជាតិ ដែលថ្វាយចំពោះព្រះមហាក្សត្រិយ៍ ព្រមទាំងនិវាសដ្ឋាននៅក្នុងព្រះបរមរាជវាំង ។ ក៏ប៉ុន្តែសមាជិកទាំងនេះ ក្នុងករណីដ៏គួរអាចទទួលនូវតាវកាលិកធម្មជាតិ និងអំណាចពិសេសដែលនឹងកំណត់ដោយច្បាប់មួយ ។

មាត្រា ៣៤ៈ

ចាប់តាំងពីវេលាដែលរាជសម្បត្តិទំនេរ រហូតដល់វេលា ដែលព្រះមហាក្សត្រិយ៍អង្គថ្មី ឬព្រះរាជានុសិទ្ធិថ្លែងសច្ចាប្រណិធាន ក្នុងរវាងវេលានោះប្រធានរដ្ឋសភាប្រើអំណាចជាប្រមុខរបស់រដ្ឋស្នងព្រះអង្គ ដោយទទួលសេចក្តីខុសត្រូវលើខ្លួន ។

ក្នុងពេលដែលព្រះមហាក្សត្រិយ៍មិនបានគង់នៅប្រទេសកម្ពុជា ឬ ពុំអាចទ្រង់ទទួលព្រះរាជភារៈបាន ព្រះមហាក្សត្រិយ៍ ទ្រង់ប្រគល់ព្រះរាជភារៈនោះ ទៅក្រុមប្រឹក្សាមួយក្រុមជាបណ្តោះអាសន្ន ព្រះមហាក្សត្រិយ៍ទ្រង់តាំងអធិបតី និងសមាជិកនៃក្រុមប្រឹក្សា នោះដោយចាត់តាំងយកក្រៅពីសមាជិកនៃរដ្ឋាភិបាល ។

មាត្រា ៣៥ៈ

ព្រះមហាក្សត្រិយ៍ ទ្រង់ជាអគ្គប្រមុខរដ្ឋ ។ អង្គព្រះមហាក្សត្រិយ៍ ជាទីគោរពសក្ការៈនរណានឹងល្មើសពុំបាន ។

មាត្រា ៣៦ៈ

ព្រះមហាក្សត្រិយ៍ ទ្រង់ប្រកាសឱ្យប្រើច្បាប់ទាំងឡាយ តាមមាត្រា ៨៣នៃរដ្ឋធម្មនុញ្ញនេះ ។

ក្នុងរយៈវេលា ដែលមានកំណត់សម្រាប់ការប្រកាសឱ្យប្រើនេះ ព្រះមហាក្សត្រិយ៍អាចផ្ញើរព្រះរាជាសារទៅរដ្ឋសភា និងក្រុមប្រឹក្សាព្រះរាជអាណាចក្រ ពិចារណាច្បាប់នោះជាថ្មីម្តងទៀត ឯរដ្ឋសភានិងក្រុមប្រឹក្សាព្រះរាជាអាណាចក្រ ត្រូវតែព្រមតាមព្រះរាជអង្ការ ។

មាត្រា ៣៧ៈ (គែប្រែ)

Downloaded from: http://www.khmerlaws.com

ព្រះមហាក្សត្រិយ៍ ទ្រង់ប្រាស្រ័យនឹងរដ្ឋសភា និងក្រុមប្រឹក្សាព្រះរាជអាណាចក្រ ហើយសភាប្រជារាស្ត្រប្រចាំខេត្ត និងរាជធានី ដោយព្រះរាជសាសន៍។

ព្រះមហាក្សត្រិយ៍ទ្រង់ត្រាសបញ្ជារឱ្យវរជននានា ចូលទៅកាន់រដ្ឋសភា ក្រុមប្រឹក្សាព្រះរាជអាណាចក្រ និងសភាតំណាងរាស្ត្រប្រចាំខេត្ត និងរាជធានីដើម្បីថ្លែងយោបល់ ឬថ្លែងការណ៍ដ៏សំខាន់ ពិសេសជម្រាបសភា និងក្រុមការងារខាងលើបានតាមសព្វព្រះរាជហឫទ័យ។

មាត្រា ៣៨:

ព្រះមហាក្សត្រិយ៍ ទ្រង់ហៅប្រជុំរដ្ឋសភា តាមបញ្ញត្តនៃមាត្រា ៥៩ និង ៦០ នៃរដ្ឋធម្មនុញ្ញនេះ។ព្រះអង្គទ្រង់នូវព្រះរាជសិទ្ធិរំលាយនូវរដ្ឋសភាបាន តាមសេចក្ដីណែនាំរបស់នៃគណៈរដ្ឋមន្ត្រី ព្រះមហាក្សត្រិយ៍ ទ្រង់រំលាយរដ្ឋសភាបានតែមួយដងដោយហេតុផលដដែល។ បើមានការរំលាយរដ្ឋសភា ដូចខាងលើនេះការជ្រើសតាំងជាថ្មី ត្រូវឱ្យមាននៅក្នុងរយៈវេលាតែពីរខែយ៉ាងយូរ។

មាត្រា ៣៩:

ព្រះមហាក្សត្រិយ៍ ទ្រង់ជ្រើសយកនាយករដ្ឋមន្ត្រី ហើយតែងតាំងនាយករដ្ឋមន្ត្រី ព្រមទាំងរដ្ឋមន្ត្រី ដែលនាយកនោះត្រាស់បង្គំទូលសុំឱ្យតាំង។

មាត្រា ៤០:

ព្រះមហាក្សត្រិយ៍ ទ្រង់នូវព្រះរាជសិទ្ធិជាអធិបតីទីប្រជុំគណៈរដ្ឋមន្ត្រី។ សេចក្ដីកត់ហេតុទាំងឡាយណា នៃពេលប្រជុំគណៈរដ្ឋមន្ត្រី ត្រូវនាំទៅបង្គំថ្វាយ ព្រះមហាក្សត្រិយ៍។

មាត្រា ៤១:

ព្រះរាជលិខិតទាំងពួង វៀរលែងតែព្រះរាជលិខិតណា ដែលទាក់ទងនឹងការខាងក្នុងព្រះបរមរាជវាំង ត្រូវឱ្យមាននាយករដ្ឋមន្ត្រី និងរដ្ឋមន្ត្រីមួយនាក់ ឬច្រើននាក់ ចុះហត្ថលេខាទទួព្រះបរមរាជអង្ការ។

មាត្រា ៤២:

ព្រះមហាក្សត្រិយ៍ ទ្រង់បង្កើត ព្រមទាំងទ្រង់ព្រះរាជទានឋានន្តរស័ក្តិ ខាងស៊ីវិល និងទាហាន។

ព្រះមហាក្សត្រិយ៍ ទ្រង់ជាអធិបតីធំបំផុតនៃក្រុមឥស្សរិយយស ហើយទ្រង់ព្រះរាជទានគ្រឿងឥស្សរិយាករណ៍។

មាត្រា៤៣:

ព្រះមហាក្សត្រិយ៍ទ្រង់តែងតាំងចៅក្រមទាំងឡាយតាមសេចក្ដីស្នើរសុំរបស់ក្រុមប្រឹក្សាជាន់ខ្ពស់នៃតុលាការ។

មាត្រា ៤៤:

ព្រះមហាក្សត្រិយ៍ ទ្រង់នូវព្រះរាជសិទ្ធិលើកលែងទោស និងបន្ថយទោស។

Downloaded from: http://www.khmerlaws.com

មាត្រា ៤៥:

ព្រះមហាក្សត្រិយ៍ ទ្រង់ជាអគ្គសេនាប្រមុខលើកម្លាំងទាហានទាំងឡាយ នៃព្រះរាជអាណាចក្រ។

មាត្រា ៤៦: (កែប្រែ)

ព្រះមហាក្សត្រិយ៍ ទ្រង់ឡាយព្រហស្តលេខា ក្នុងសន្ធិសញ្ញា និងអនុសញ្ញាទាំងឡាយណាដែលធ្វើជាមួយនិងបរទេសនានា ហើយទ្រង់ព្រះរាជទានសច្ចាប័ន ដល់សន្ធិសញ្ញា និងអនុសញ្ញាទាំងនោះ ដោយអាស្រ័យការអនុម័តនៃរដ្ឋសភា។

មាត្រា ៤៧: (ថ្មី)

ព្រះមហាក្សត្រិយ៍ ទ្រង់ចាត់តាំងឯកអគ្គរាជទូត និងប្រេសិតវិសាមញ្ញ ខាងបរទេស ត្រូវបរទេសតែងតាំងឱ្យមកនៅប្រឹបព្រះអង្គ។

មាត្រា ៤៨: (មាត្រា ៤៧ចាស់)

ព្រះមហាក្សត្រិយ៍ ទ្រង់នូវព្រះរាជសិទ្ធិរំលែកព្រះរាជអំណាច ក្នុងការព្រះរាជទានឋានន្តរស័ក្តិ ខាងស៊ីវិល និង ទាហាន ហើយក្នុងការចុះហត្ថលេខា ក្នុងលិខិតទាំងឡាយ។

Downloaded from: http://www.khmerlaws.com

ជំពូក ៥

អំពីរដ្ឋសភា

មាត្រា ៤៩: (មាត្រា ៤៨ចាស់)

អ្នកដែលមានសិទ្ធិជ្រើសតាំងតំណាងរាស្ត្រ គឺពលរដ្ឋខ្មែរទាំងពីរភេទ អាយុ២០ឆ្នាំបរិបូរណ៍ឡើងទៅ វៀរលែងតែជននោះប្រាសចាកសិទ្ធិពលរដ្ឋ ហើយត្រូវប្រកបដោយលក្ខណៈសម្បត្តិតាមច្បាប់ស្តីពីការជ្រើសរើសតំណាងរាស្ត្រទៀតផង ។

បព្វជិត គ្មានសិទ្ធដូចខាងលើនេះដែរ ព្រោះទើសទាស់និងធម្មវិន័យ ។

មាត្រា ៥០: (មាត្រា ៤៩ ចាស់)

អ្នកដែលមានសិទ្ធិឈរឈ្មោះឱ្យគេជ្រើសតាំងជាតំណាងរាស្ត្របាននោះ គឺពលរដ្ឋខ្មែរទាំងពីរភេទ ដែលមានសិទ្ធិជ្រើសតាំងតំណាងរាស្ត្រទាំងឡាយ មានអាយុយ៉ាងតិច ២៥ឆ្នាំ។ អ្នកដែលគ្មានសិទ្ធិឈរឈ្មោះឱ្យគេជ្រើសរើសខ្លួនជាអ្នកតំណាងរាស្ត្រនោះ និងមានសម្តែងក្នុងច្បាប់បោះឆ្នោត ។

ជនមួយនាក់ នឹងធ្វើជាអ្នករាជការកាន់កាប់តំណែងផង ហើយធ្វើជាអ្នកតំណាងរាស្ត្រផងពុំបាន ។

មាត្រា ៥១: (មាត្រា ៥០ចាស់)

អ្នកតំណាងរាស្ត្រ នៅក្នុងតំណែងតឹម ៤ឆ្នាំ ដោយបានទទួលបានជ្រើសតាមវិធីបោះឆ្នោតសាកលដោយចំពោះ ។

រដ្ឋសភាក្នុងមួយលើក១ អស់អំណាចនៅវេលាដែលរដ្ឋសភាលើកថ្មីចូលទទួលការ ។ ក្នុងវេលាដែលផុតនីតិកាលណានីមួយ១ បើមានហេតុបណ្តាលមិនឱ្យមានការជ្រើសតាំងជាថ្មីម្តងទៀតបានទេ ព្រះមហាក្សត្រិយ៍ អាចបន្តនីតិកាលឱ្យវែងទៅបានម្តងមួយឆ្នាំ ។

បើកាលណាមានតំណាងរាស្ត្រ ទទួលអនិច្ចកម្ម លាលែង ឬត្រូវបណ្តេញចេញ នោះត្រូវជ្រើសតាំងជំនួសឡើងតាមបបញ្ញត្តច្បាប់ ស្តីពីការជ្រើសតាំងអ្នកតំណាងរាស្ត្រ ។

លុំកណាតែមានពលរដ្ឋភាគច្រើន ដោយមានដាច់ខាតក្នុងមណ្ឌលណាមួយ បានថ្វាយពាក្យដល់ព្រះមហាក្សត្រិយ៍ សុំឱ្យបញ្ឈប់តំណែងខ្លួនពីរដ្ឋសភា នោះត្រូវឱ្យគាត់តែងរើសតំណាងរាស្ត្របំពេញរូបឡើងវិញ បើអង្កេតនៃរដ្ឋាភិបាល និងតំណាងរាស្ត្រ ៤រូប ដែលចាត់ពីពីរដ្ឋសភាបានចង្អុលឱ្យឃើញច្បាស់ប្រាកដ ពាក្យដែលសុំបញ្ឈប់តំណាងរាស្ត្រនោះពិតជារបស់ពលរដ្ឋ ដែលមានសិទ្ធិបោះឆ្នោះ ក្នុងមណ្ឌលនោះ មានចំនួនគ្រប់គ្រាន់ពេញបរិបូរណ៍មែនហើយ ។

មាត្រា ៥២: (មាត្រា ៥១ ចាស់)

មុនពេលចាប់ផ្តើមធ្វើ រដ្ឋសភាត្រូវពិនិត្យដោយខានពុំបាន នូវការតាំងសមាជិក ដែលគួរតាំងឱ្យបានជាអ្នកតំណាងរាស្ត្រពេញទី ។

មាត្រា ៥៣: (មាត្រា ៥២ ចាស់)

Downloaded from: http://www.khmerlaws.com

នៅពេលដំបូងនៃនីតិកាលនីមួយៗ ហើយមុននឹងចូលកាន់តំណែងនៃសមាជិកដែលគួរតាំងជាតំណាងរាស្ត្រពេញទីហើយ តាំងសច្ចាប្រណិធានក្នុងទីប្រជុំ ចំពោះព្រះភក្ត្រព្រះមហាក្សត្រិយ៍ ជាសេចក្តីដូចតទៅនេះ :

"ខ្ញុំសូមតាំងសច្ចាថា មានចិត្តស្មោះត្រង់ចំពោះព្រះមហាក្សត្រិយ៍ ហើយនិងរដ្ឋធម្មនុញ្ញ ហើយថាខំប្រឹងធ្វើការដោយកម្លាំង ដើម្បីជាផលប្រយោជន៍ដល់ប្រទេសជាតិ "។

អ្នកតំណាងរាស្ត្រណា ដែលគេជ្រើសតាំងក្នុងរយៈវេលានីតិកាល ហើយដែលរដ្ឋសភាបានតាំងជាអ្នកតំណាងរាស្ត្រពេញទីហើយ ត្រូវតាំងសច្ចប្រណិធាន ចំពោះព្រះភក្ត្រព្រះមហាក្សត្រិយ៍ ក្នុងឱកាស ព្រះរាជពិធម្រើនព្រះជនវស្សា (តាំងតុ) ដែលបន្ទាប់ពីនោះ មួយអន្លើនិងរាជការទាំងឡាយ។

មាត្រា ៥៤: (មាត្រា ៥៣ចាស់)

សមាជិកទាំងឡាយនៃរដ្ឋសភាជាអ្នកតំណាងរបស់ប្រជាជាតិខ្មែរទាំងមូល ពុំមែនត្រឹមតែជាអ្នកតំណាងរបស់ជនដែលដែលជ្រើសតាំងខ្លួននោះទេ។ អ្នកតំណាងរាស្ត្រមិនត្រូវជំពាក់ទាក់ទិន ដោយអាណត្តិជាដាច់ខាតណាមួយឡើយ។

មាត្រា ៥៥: (មាត្រា ៥៤ចាស់)

អ្នកតំណាងរាស្ត្រ មិនត្រូវគេចោទប្រកាន់រកខ្លួន ចាប់ខ្លួនឃុំឃាំង ឬជំនុំជម្រះដោយហេតុថា អ្នកតំណាងរាស្ត្រនោះបានសម្តែងយោបល់ ឬមតិថាដូច្នោះក្នុងក្រសួងរបស់ខ្លួនឡើយ។

សេចក្តីខាងលើនេះជាអភ័យឯកសិទ្ធិរបស់សមាជិករដ្ឋសភា។

មាត្រា ៥៦: (មាត្រា ៥៥ចាស់)

នៅវេលាដែលឋិតនៅក្នុងសមាជិកភាព ហើយវៀរលែងតែបានប្រព្រឹត្តបទល្មើស ដែលគេទាន់ឃើញជាក់ស្តែង អ្នកតំណាងរាស្ត្របើនឹងត្រូវគេចោតប្រកាន់ ឬចាប់ខ្លួនបានដោយបទឧក្រិដ្ឋ ឬមជ្ឈិមនោះ លុះត្រាតែមានអនុញ្ញាតិពីរដ្ឋសភាជាមុនសិន។ ការឃុំឃាំង ឬការចោទប្រកាន់ អ្នកតំណាងរាស្ត្រណាមួយ ត្រូវបង្អង់សិន បើរដ្ឋសភាបញ្ចេញបពិសុំដោយមានភាគច្រើនដល់បួនក្នុងប្រាំ (៤/៥) នៃចំនួនសមាជិក។

មាត្រា ៥៧: (មាត្រា ៥៦ចាស់)

នៅវេលាដែលឋិតនៅក្នុងតំណែងបើអ្នកតំណាងរាស្ត្រណាមួយ ត្រូវទណ្ឌកម្មដែលនាំឱ្យបុគ្គលឈរឈ្មោះជាបេក្ខជនពុំបាន អ្នកតំណាងរាស្ត្រនោះធ្លាក់ចាកសមាជិកភាពរដ្ឋសភា។

ការទម្លាក់ចាកសមាជិកភាពនេះ គឺរដ្ឋសភាជាអ្នកវិនិច្ឆ័យ។

មាត្រា ៥៨: (មាត្រា ៥៧ចាស់)

អ្នកតំណាងរាស្ត្រ ត្រូវទទួលប្រាក់បំណាច់មានកំណត់ដោយប្រៀបស្មើទៅនិងប្រាក់បៀវត្ស នៃអ្នករាជការថ្នាក់ណាមួយ នៃក្របខ័ណ្ឌជាន់ខ្ពស់។

Downloaded from: http://www.khmerlaws.com

មាត្រា ៥៩: (មាត្រា ៥៨ចាស់)

រដ្ឋសភា មានសម័យប្រជុំសាមញ្ញយ៉ាងតិចពីរលើកក្នុងមួយឆ្នាំ ។ សម័យប្រជុំនីមួយៗ មានកំណត់យ៉ាងតិច បីខែ ។

ព្រះមហាក្សត្រិយ៍ ទ្រង់ត្រាស់ហៅ រដ្ឋសភាសម័យប្រជុំសាមញ្ញ ។

មាត្រា ៦០: (មាត្រា ៥៩ចាស់)

ក្រុមអភិបាលរដ្ឋសភាជាអ្នកហៅសមាជិកប្រជុំសម័យប្រជុំវិសាមញ្ញ ដោយបានទទួលព្រះរាជបញ្ញាត្តិ ដោយសារសេចក្តីណែនាំនៃ គណៈរដ្ឋមន្ត្រីក្តី ឬដោយសេចក្តីសុំរបស់ភាគមួយក្នុងបី(១/៣)យ៉ាងតិចនៃចំនួនអ្នកតំណាងរាស្ត្រទាំងពួងក្តី ។

របៀបវារៈនៃសម័យប្រជុំវិសាមញ្ញនេះ ត្រូវផ្សាយដល់មហាជននឹងថ្ងៃណាត់ប្រជុំ ។

មាត្រា ៦១: (មាត្រា ៦០ចាស់)

រដ្ឋសភាប្រជុំក្នុងរាជធានីនៃព្រះរាជអាណាចក្រក្នុងមន្ទីរមួយ ដែលបានរៀបចំប្រចាំការវៀរលែងតែមានការបញ្ជាក់ជាពិសេសក្នុងសំបុត្រហៅប្រជុំ ដោយមានហេតុផលផ្សេងៗ ។

មាត្រា ៦២: (មាត្រា ៦១ចាស់)

វៀរលែងតែក្នុងករណី ដែលមាត្រាទាំងឡាយមុននេះមានបញ្ញាត្តិទុក ការប្រជុំនៃរដ្ឋសភា ក្រៅពីកន្លែងដែលមានកំណត់ និងក្រៅវេលាត្រឹមត្រូវតាមច្បាប់ទុកជាខុសនឹងច្បាប់ ហើយនឹងអាសារសូន្យទៅឯង ។

មាត្រា ៦៣: (មាត្រា ៦២ចាស់)

ក្នុងពេលបើកសម័យប្រជុំម្តងៗ ព្រះមហាក្សត្រិយ៍ ទ្រង់អានព្រះរាជសារកាន់រដ្ឋសភាដោយព្រះអង្គឯង ឬដោយអ្នកតំណាងព្រះអង្គ ។

មាត្រា ៦៤: (មាត្រា ៦៣ចាស់)

រដ្ឋសភា តាំងបទបញ្ជារមួយសម្រាប់ប្រើការ ។

មាត្រា ៦៥: (មាត្រា ៦៤ចាស់)

មានតែរដ្ឋសភាប៉ុណ្ណោះទេ ដែលមានសិទ្ធិបញ្ចេញមតិតាំងច្បាប់ ។ សិទ្ធិនេះរដ្ឋសភាមិនអាចប្រគល់ឱ្យទៅអ្នកណាបានឡើយ ។

មាត្រា ៦៦: (មាត្រា ៦៥ចាស់)

ការលុបលាងទោសត្រូវឱ្យមានច្បាប់មួយសម្រេចទើបបាន ។

មាត្រា ៦៧: (មាត្រា ៦៦ចាស់)

ថវិការបស់ជាតិ ត្រូវរដ្ឋសភាអនុម័តទើបប្រើប្រាស់បាន ឯបញ្ជីស្រង់ប្រាក់ចំណូលចំណាយផ្តាច់ឆ្នាំ ក៏ត្រូវឱ្យរដ្ឋសភាយល់ព្រមផងដែរ ក្រោយដែលសភាប្រជារាស្ត្រប្រចាំខេត្ត និងរាជធានីបានពិនិត្យហើយជូនយោបល់មករដ្ឋសភា ។

Downloaded from: http://www.khmerlaws.com

កិច្ចចងការប្រាក់របស់ជាតិ ក៏ត្រូវទទួលអនុម័តពីរដ្ឋសភាផងដែរ ក្រោយពីសភាខាងលើនេះបានពិនិត្យ ហើយជូនយោបល់ផង ។

ប៉ុន្តែការផ្តើមគំនិតកំណត់ចំនួនប្រាក់ចំណាយ សម្រាប់បៀវត្សអ្នករាជការ ជាភារៈតែលើរដ្ឋាភិបាល ។ មួយទៀត រដ្ឋសភា គ្មានសិទ្ធិជជែកពីចំនួនកំណត់ទុកក្នុងថវិការបស់ជាតិ ដែលសម្រាប់បញ្ចូលជាអំណោយនៅក្នុងថវិការាជសម្បត្តិទេ ។

មាត្រា ៦៨: (ថ្មី)

បើជាមានសមាជិកចំនួនពាក់កណ្តាលយ៉ាងតិចបានស្នើសុំ នោះរដ្ឋសភានឹងអញ្ជើញវរៈជនណាមួយមកបំភ្លឺ ដោយយោបលអំពីបញ្ហាសំខាន់ពិសេសណាមួយបាន ។

មាត្រា ៦៩: (ថ្មី)

(លុបដោយព្រះរាជក្រមលេខ ១៦៦ ប.វ ចុះថ្ងៃទី ១៣/១/៦៤) រដ្ឋសភាត្រូវមានភារៈជួយសម្អាតការរាជការដោយស្វ័យប្រតិបត្តិតាមបញ្ញត្តិជំពូក៧ ។

បើមានសេចក្តីស្នើសុំពីសភាប្រជារាស្ត្រ ឬពីសមាជិករដ្ឋសភាចំនួនភាគមួយក្នុងបួននោះ រដ្ឋសភាទទួលចាត់ចែងជម្រះនូវរឿងមន្ត្រីណាមួយ ដែលបានប្រព្រឹត្តខុសក្នុងមុខក្រសួង បណ្តាលជាហេតុនាំឱ្យខូចប្រយោជន៍ដល់ជាតិ ។

មាត្រា ៧០: (ថ្មី)

(លុបដោយព្រះរាជក្រមលេខ ១៦៦ ប.វ ចុះថ្ងៃទី ១៣/១/៦៤) រដ្ឋសភានឹងអាចសម្រេចទណ្ឌកម្ម ដែលតម្រូវឱ្យរដ្ឋាភិបាលផ្តន្ទាទោសដល់មន្ត្រីដែលមានរឿងនោះ ដោយបានបញ្ចេញមតិដោយសម្លេងភាគច្រើនជាដាច់ខាត ។ សេចក្តីសម្រេចនៃរដ្ឋសភានេះ នឹងទុកជាស្រេចបាន លុះណាតែក្រុមប្រឹក្សារាជអាណាចក្រ អនុម័តយល់ស្របតាមរដ្ឋសភា ដោយភាគច្រើនជាដាច់ខាត នៃចំនួនសមាជិក ។

មាត្រា ៧១: (មាត្រា ៦៧ចាស់)

ការពិភាក្សានៃរដ្ឋសភានឹងយកជាការបាន លុះត្រាតែមានភាគពីរក្នុងបី (២/៣) នៃចំនួនសមាជិករដ្ឋសភាមកប្រជុំ ។

មាត្រា ៧២: (មាត្រា ៦៨ចាស់)

ការពិភាក្សានៃរដ្ឋសភាជាការបើកចំហដល់មហាជន ប៉ុន្តែបើមានសេចក្តីសុំអំពីរដ្ឋាភិបាលក្តី អំពីប្រធានរដ្ឋសភាក្តី អំពីសមាជិកយ៉ាងតិចប្រាំនាក់ក្តី រដ្ឋសភាអាចបញ្ចេញមតិឱ្យប្រជុំជាការសម្ងាត់បាន ។

ពាក្យរាយការណ៍ នៃការពិភាក្សាក្នុងពេលប្រជុំចំហ ត្រូវចុះក្នុងរាជកិច្ច ។

មាត្រា ៧៣: (មាត្រា ៦៩ចាស់)

Downloaded from: http://www.khmerlaws.com

ក្នុងរយៈវេលាដប់ប្រាំបីខែ បើរាជរដ្ឋាភិបាលរលំពីរដង ដូចមានលក្ខខ័ណ្ឌដែលបានកំណត់ទុកក្នុងមាត្រា ១០១ និង ១០២ ខាងក្រោយនេះ គណៈរដ្ឋមន្ត្រីអាចប្រជុំសម្រេច ឱ្យរំលាយរដ្ឋសភាបាន ក្រោយដែលបានទទួលសេចក្តីយល់អំពីប្រធានរដ្ឋសភា។ ព្រះមហាក្សត្រិយ៍ ក៏ទ្រង់ប្រកាសរំសាយរដ្ឋសភា តាមសេចក្តីសម្រេចនោះ។

បទបញ្ញត្តិដែលមាននៅក្នុងវគ្គខាងលើនេះ និងយកមកប្រើបានលុះត្រាតែរយៈវេលាដប់ប្រាំបីខែដំបូង នៃនីតិកាលបានកន្លងផុតទៅហើយ។

Downloaded from: http://www.khmerlaws.com

ជំពូក ៦
អំពីក្រុមប្រឹក្សាព្រះរាជអាណាចក្រ

មាត្រា ៧៤: (មាត្រា ៧០ចាស់)

ក្រុមប្រឹក្សាព្រះរាជអាណាចក្រ មានសមាជិកដែលត្រូវចាត់តាំងខ្លះ និងមានសមាជិកដែលត្រូវជ្រើសតាំងដោយបោះឆ្នោតអសកលខ្លះ។ សមាជិកទាំងនោះមានអាយុ ៤០ឆ្នាំយ៉ាងតិច។

ជនមួយនាក់នឹងធ្វើជាទីប្រឹក្សាព្រះរាជអាណាចក្រផង ហើយធ្វើជាអ្នកតំណាងរាស្ត្រផងពុំបាន។

មាត្រា ៧៥: (មាត្រា ៧១ចាស់)

សមាជិកដែលត្រូវចាត់តាំងមានចំនួនពីររូប។ ព្រះមហាក្សត្រិយ៍ ទ្រង់ចាត់តាំងក្នុងបណ្តាព្រះរាជវង្សានុវង្ស។

មាត្រា ៧៦: (មាត្រា ៧២ចាស់)

សមាជិកពីររូប ត្រូវរដ្ឋសភាជ្រើសតាំង តាមភាគច្រើនដោយប្រៀបយកក្រៅពីអ្នកតំណាងរាស្ត្រ។

មាត្រា ៧៧: (ថ្មី) (មាត្រា ៧៣ចាស់កែប្រែ)

ត្រូវជ្រើសរើសតាំងដោយបោះឆ្នោតអសកល មិនចំពោះនូវសមាជិកដប់ (១០) រូបជាអតិបរមារូបនីមួយៗ ជាអ្នកតំណាងភូមិភាគមួយ ឬក្រុងភ្នំពេញ។

មាត្រា ៧៨: (ថ្មី) (មាត្រា ៧៤ចាស់កែប្រែ)

សមាជិកដប់រូប ជាអតិបរមា ជាអ្នកតំណាងវិជ្ជាជីវៈផ្សេងៗ ត្រូវជ្រើសតាំងដោយបោះឆ្នោតចំពោះ។

លក្ខខណ្ឌពីការបោះឆោតនេះ និង ត្រូវសម្រេចតាមអត្ថបទច្បាប់។

ឯអ្នកតំណាងអ្នករាជការ បួនរូប ក៏ត្រូវសម្រេចតាមន័យនេះ។

មាត្រា ៧៩: (មាត្រា ៧៥ចាស់)

ការរៀបចំនៃក្រុមប្រឹក្សានៃព្រះរាជអាណាចក្រ បែបផែន និងលក្ខខ័ណ្ឌនៃការចាត់តាំង និងការជ្រើសតាំងសមាជិកក្រុមនេះ និងមានកំណត់ទុកក្នុងច្បាប់ពិសេសមួយ។

មាត្រា ៨០: (មាត្រា ៧៦ចាស់)

អាណត្តិនៃទីប្រឹក្សាព្រះរាជអាណាចក្រ មានកំណត់បួនឆ្នាំ។

ក្រុមប្រឹក្សាព្រះរាជអាណាចក្រ ត្រូវហៅប្រជុំ ហើយត្រូវប្រជុំក្នុងពេលជាមួយគ្នានិងរដ្ឋសភា។

មាត្រា ៨១: (មាត្រា ៧៧ចាស់កែប្រែ)

មាត្រា ៤៥(វគ្គទី ២) ៥០(វគ្គទី២) ៥១(វគ្គទី២ និងទី៣) ៥២-៥៣-៥៤-៥៥-៥៦-៥៧-៥៨-៥៩-៦១-៦៤-៦៨-៧១ និង ៧២ នៃរដ្ឋធម្មនុញ្ញ ត្រូវយកមកប្រើសម្រាប់ក្រុមប្រឹក្សាព្រះរាជអាណាចក្រផង។

Downloaded from: http://www.khmerlaws.com

ល្គឹកណាតែមានអ្នកបោះឆ្នោតឱ្យខ្លួនភាគច្រើន ដោយដាច់ខាតមានឈ្មោះក្នុងបញ្ជី កាលក្នុងពេលបោះឆ្នោតនោះ បានថ្វាយដល់ព្រះមហាក្សត្រិយ៍ សុំឱ្យបញ្ឈប់តំណែងរបស់ខ្លួនពីក្រុមប្រឹក្សាព្រះរាជអាណាចក្រ នោះត្រូវឱ្យតាក់តែង រើសតំណាងបំពេញរូបនេះឡើងវិញ បើការអង្កេតនៃរដ្ឋាភិបាល និងសមាជិក ៤រូបនៃក្រុមប្រឹក្សាព្រះរាជអាណាចក្រ ដែលអង្គការនេះចាត់ទៅ បានចង្អុលឱ្យឃើញច្បាស់លាស់ប្រាកដថា ពាក្យសុំបញ្ឈប់តំណាងនោះសមហេតុផលពីអ្នកបោះឆ្នោតមានចំនួនគ្រប់គ្រាន់បរិបូរណ៍មែនហើយ ។

មាត្រា ៨២ៈ (ថ្មី)

(លុបដោយព្រះរាជក្រមលេខ ១៦៦ ប.រ ចុះថ្ងៃទី ១៣/១/៦៤) ក្រុមប្រឹក្សាព្រះរាជអាណាចក្រ ត្រូវមានភារៈជួយសម្អាតការរាជការ ដោយប្រតិបត្តិតាមបញ្ញត្តិជំពូក ៧ ដែលចែងអំពីសភាប្រជារាស្ត្រប្រចាំខេត្ត និងរាជធានី និងតាមបញ្ញត្តិមាត្រា ៦៩ និង ៧០ ដែលចែងអំពីអំណាចរបស់រដ្ឋសភា ។

មាត្រា ៨៣ៈ (មាត្រា ៧៨ចាស់)

ក្រុមប្រឹក្សាព្រះរាជអាណាចក្រ ពិនិត្យហើយឱ្យយោបល់ អំពីសេចក្តីព្រាង និងសេចក្តីស្នើច្បាប់ ដែលរដ្ឋសភាបញ្ចេញមតិយល់ព្រមមួយលើកដំបូងរួចហើយ ព្រមទាំងអំពីបញ្ហាទាំងពួង ដែលរដ្ឋាភិបាលបានដាក់ឱ្យពិនិត្យ ។

សេចក្តីព្រាងច្បាប់ និងសេចក្តីស្នើច្បាប់ ហើយនិងច្បាប់ថវិកាក្រុមប្រឹក្សាព្រះរាជអាណាចក្រ ត្រូវឱ្យយោបល់ក្នុងកំណត់មួយខែយ៉ាងយូរ ។ បើជាការប្រញាប់កំណត់វេលានោះត្រូវបន្ថយមកនៅត្រឹមប្រាំថ្ងៃ ។

បើក្រុមប្រឹក្សាព្រះរាជអាណាចក្រ បានឱ្យយោបល់យល់ព្រម ឬពុំបានឱ្យយោបល់សោះ ក្នុងវេលាដែលមានកំណត់ទុកហើយនោះទេ ច្បាប់ដែលរដ្ឋសភាបានបញ្ចេញមតិយល់ព្រមហើយនោះ ត្រូវប្រកាសឱ្យប្រើក្នុងកំណត់ដប់ថ្ងៃ បើជាការប្រញាប់កំណត់វេលានោះ ត្រូវបន្ថយមកត្រឹមតែពីរថ្ងៃ ។

បើក្រុមប្រឹក្សាព្រះរាជអាណាចក្រសុំឱ្យ កែសម្រួលសេចក្តីព្រាងច្បាប់ ឬសេចក្តីស្នើច្បាប់នោះ រដ្ឋសភាត្រូវយកមកពិចារណាភ្លាមជាលើកទី២ ។ រដ្ឋសភាត្រូវសម្រេចត្រង់បទឯណា ដែលក្រុមប្រឹក្សាព្រះរាជអាណាចក្រ សុំឱ្យកែសម្រួលដោយបដិសេធចោលទាំងមូល ឬទុកយកជាការខ្លះ ។

ការដែលបង្វិលទៅបង្វិលមករវាងសភាទាំងពីរនេះ ត្រូវធ្វើតែក្នុងកំណត់មួយខែ (កំណត់នេះត្រូវបន្ថយមកត្រឹមដប់ប្រាំថ្ងៃ បើថាត្រូវពិនិត្យសម្រេចពីច្បាប់ថវិកាជាតិ និងច្បាប់ហិរញ្ញវត្ថុ ហើយមកត្រឹមតែពីរថ្ងៃ បើជាការប្រញាប់) ។

បើរដ្ឋសភាទុលឱ្យហួសកំណត់ ឬពន្យាពេលដែលកំណត់ទុកសម្រាប់ពិនិត្យនោះ កំណត់ដែលលក្ខខ័ណ្ឌជាគោលសម្រាប់សភាទាំងពីរនោះ ត្រូវបន្ថែមឱ្យស្មើគ្នាដែរ ។

Downloaded from: http://www.khmerlaws.com

បើក្រុមប្រឹក្សាព្រះរាជអាណាចក្រ បដិសេធសេចក្តីព្រាងច្បាប់ ឬសេចក្តីស្នើច្បាប់នោះជាអសាបង់ រដ្ឋសភានឹងមិនអាចលើកយកមកពិចារណាជាលើកទីពីរ បានមុនកំនត់ពីរខែទេ (កំនត់នេះត្រូវបន្ថមមកត្រឹមមួយខែ បើពីនិត្យពីច្បាប់ថវិកាជាតិ និងច្បាប់ហរិញ្ញវត្ថុ ហើយមកត្រឹមតែបួនបើជាការប្រញាប់)។

ការពិនិត្យសេចក្តីព្រាងច្បាប់ ឬសេចក្តីស្នើច្បាប់ជាលើកទី២ នេះរដ្ឋសភាត្រូវបញ្ចេញមតិ ដោយវិធីបោះឆ្នោតចំហយកតាមភាគច្រើនដាច់ខាតនៃសមាជិករដ្ឋសភា។ សេចក្តីព្រាងច្បាប់ ឬសេចក្តីស្នើច្បាប់ ណាដែលបានធ្វើសម្រេចដូចខាងលើនេះហើយត្រូវប្រកាសឱ្យប្រើក្នុងកំណត់ ដប់ថ្ងៃ។ ឯកំណត់នេះនឹងបន្ថយមកត្រឹមតែពីរថ្ងៃបើជាការប្រញាប់។

Downloaded from: http://www.khmerlaws.com

ជំពូក ៧
អំពីសភាប្រជារាស្ត្រប្រចាំខេត្ត និងប្រចាំរាជធានី

(ព្រះរាជក្រមលេខ ១៨១ ប.វ ចុះថ្ងៃទី៣១-៣-៦៤ ស្តីពីការផ្អាកបណ្តោះអាសន្ន នូវការប្រព្រឹត្តទៅនៃសភាប្រជារាស្ត្រប្រចាំខេត្ត និងប្រចាំរាជធានី)

មាត្រា ៨៤:(ថ្មី)

ត្រូវបង្កើតឱ្យមានសភាប្រជារាស្ត្រមួយនៅគ្រប់ទីប្រជុំខេត្តនីមួយៗ ឬតំណាងសង្កាត់ក្នុងរាជធានី ។

ឯសមាជិកនៃសភានេះ ត្រូវជ្រើសតាំងតាមវិធីបោះឆ្នោតសកលដោយចំពោះ ។ អ្នកដែលមានសិទ្ធិបោះឆ្នោតនោះ គឺពលរដ្ឋខ្មែរទាំងពីរភេទ ដែលមានអាយុ យ៉ាងតិចម្ភៃឆ្នាំបរិបូរណ៍ ហើយមានទីលំនៅក្នុងស្រុក ឬសង្កាត់នោះ ។

សភាទាំងពីរ ត្រូវប្រជុំនៅទីប្រជុំខេត្ត ឬនៅរាជធានី ក្នុងមន្ទីរមួយ ដែលរៀបចំប្រចាំការ ឯលក្ខខ័ណ្ឌក្នុងទីប្រជុំមានដូចក្នុងមាត្រា ៦១ ។

មាត្រា ៨៥: (កែប្រែ)

អ្នកដែលមានសិទ្ធិឈរឈ្មោះជាបេក្ខជនឱ្យគេបោះឆ្នោតជ្រើសតាំង ជាសមាជិកសភាប្រជារាស្ត្របាននោះ គឺពលរដ្ឋខ្មែរទាំងពីរភេទដែលមានអាយុយ៉ាងតិចម្ភៃប្រាំឆ្នាំបរិបូរណ៍ឡើងទៅ ។

សមាជិកសភាប្រជារាស្ត្រត្រូវជ្រើសតាំងសម្រាប់ពីរឆ្នាំ។ កំណត់ពេលនេះ និងបដិសេធចោលពេលមុនដោយប្រតិបត្តិតាមលក្ខខណ្ឌនៃមាត្រា ៥១ ។

មាត្រា ៨៦: (ថ្មី)

សមាជិកនៃសភាប្រជារាស្ត្រប្រចាំខេត្ត និងរាជធានីត្រូវបំពេញលក្ខណៈសម្បត្តិដូចតំណាងរាស្ត្ររដ្ឋសភាដែរ ហើយត្រូវមានសិទ្ធិក៏ដូចគ្នាដែរ មានអភ័យឯកសិទ្ធិជាដើម តែត្រូវទទួលប្រាក់បំណាច់តិចជាងប្រាក់បំណាច់សមាជិករដ្ឋសភា។ ប្រាក់បំណាច់នេះ ត្រូវកំណត់ច្បាប់ដោយប្រៀបស្មើទៅនិងប្រាក់បៀវត្សអ្នករាជកាថ្នាក់ណាមួយនៃក្របខ័ណ្ឌបន្ទាប់ ។

មាត្រា ៨៧: (កែប្រែ)

សមាសភាពនៃសភាប្រជារាស្ត្រប្រចាំខេត្ត និងរាជធានីត្រូវកម្រិតតាមច្បាប់មួយដែលបញ្ញត្តិអំពីបែបបទដំណើរនៃសភានេះផង ។

មាត្រា ៤៩(វគ្គ២), មាត្រា ៥០(វគ្គ២) ៥១(វគ្គ២, ៣និង៤) ៥៣-៥៥-៥៦-៥៧-៦៤-៦៩-៧១ និង ៧២ នៃរដ្ឋធម្មនុញ្ញ ត្រូវយកមកអនុវត្តលើសភាប្រជារាស្ត្រប្រចាំខេត្ត និងរាជធានីនេះដែរ ។

មាត្រា ៨៨:(ថ្មី)

Downloaded from: http://www.khmerlaws.com

សភាប្រជារាស្ត្រប្រចាំខេត្ត និងរាជធានី ត្រូវមានការបញ្ចេញមតិ ជូនយោបល់ចំពោះការអនុម័តនូវថវិកាជាតិ ចំពោះបញ្ជីស្រង់ប្រាក់ចំណូលចំណាយផ្តាច់ឆ្នាំ និងសេចក្តីព្រាងកិច្ច ចងការប្រាក់នៃរដ្ឋាភិបាល។ ឯសន្ធិសញ្ញាដែលត្រូវធ្វើនិងបរទេស ក៏ត្រូវដាក់ឱ្យសភានេះជូនយោបល់ផងដែរ។

សភាប្រជារាស្ត្រ ត្រូវជូនយោបល់ទៅរដ្ឋសភា ក្នុងកំណត់មួយខែយ៉ាងយូរ ចាប់តាំងពីថ្ងៃដែលបានទទួលសំណុំរឿងនោះមក។ តែបើរដ្ឋសភាបញ្ចេញមតិថាទុកជាការប្រញាប់ កំណត់ខាងលើនេះត្រូវបន្ថយត្រឹមតែបីថ្ងៃពេញ លើកតែរឿងបញ្ជីចំណូលចំណាយចេញ។

មាត្រា ៨៩: (ថ្មី)

សភាប្រជារាស្ត្រប្រចាំខេត្ត និងរាជធានី ត្រូវអនុម័តចំពោះថវិកាខេត្ត និងថវិការាជធានី ព្រមទាំងថវិកាឃុំ ដែលនៅក្នុងដែនចំណុះរបស់ខ្លួន ហើយអនុម័តចំពោះបញ្ជីស្រង់ប្រាក់ចំណូលចំណាយផ្តាច់ឆ្នាំ នៃសមូហភាពទាំងនេះ។

សភាទាំងនេះត្រូវសម្រេចអំពីការបង្កើត ឬការលុបពន្ធអាករសម្រាប់ខេត្ត ឬរាជធានី ក្នុងដែនចំណុះរបស់ខ្លួនក្នុងក្របខ័ណ្ឌនៃច្បាប់ទាំងឡាយដែលរដ្ឋសភាបានអនុម័តហើយ។

មាត្រា ៩០: (ថ្មី)

សភាប្រជារាស្ត្រមានសិទ្ធិធ្វើជាញត្តិជូនរដ្ឋសភា ឬរដ្ឋាភិបាលអំពីការចាត់ចែងនៃរាជការសាធារណៈ ក្នុងខេត្ត ឬរាជធានី។

មាត្រា ៩១: (ថ្មី)

(លុបដោយព្រះរាជក្រមលេខ ១៦៦ ប.រ ចុះថ្ងៃទី ១៣/១/៦៤) -សភាប្រជារាស្ត្រត្រូវមានសិទ្ធិសួរដេញដោលដល់អ្នករាជការនានា។

បើសភាប្រជារាស្ត្របានបញ្ចេញមតិ ដោយមានភាគបីក្នុងបួន នៃចំនួនសមាជិកមិនទុកចិត្តលើចៅហ្វាយខេត្ត ចៅហ្វាយក្រុង ឬចាងហ្វាង សាលាដំបូងក្នុងដែនចំណុះរបស់ខ្លួន សេចក្តីសម្រេចនេះ ត្រូវបញ្ជូនទៅក្រុមប្រឹក្សាព្រះរាជអាណាចក្រពិនិត្យថែមទៀត។ ក្រុមប្រឹក្សាព្រះរាជអាណាចក្រ ត្រូវពិនិត្យរឿងនេះក្នុងកំណត់មួយខែយ៉ាងយូរ គិតពីថ្ងៃដែលបានទទួលសំណុំរឿង។ បើក្រុមប្រឹក្សាព្រះរាជអាណាចក្រ បពោញមតិ មិនទុកចិត្តលើអ្នករាជការទាំងនោះ ដោយមានភាគបីក្នុងបួន ក្នុងចំនួនសមាជិក រដ្ឋាភិបាលត្រូវផ្លាស់ដោយស្វ័យប្រវត្តិនូវអ្នករាជការនោះ អោយចេញផុតពីដែនខេត្ត ឬរាជធានី។

ចំពោះអ្នករាជការក្រៅពីនោះ រាជរដ្ឋាភិបាលត្រូវសម្រេចដោយស្វ័យប្រវត្តិ ផ្លាស់ចេញពីខេត្ត ឬរាជធានី បើសភាប្រជារាស្ត្រប្រចាំខេត្ត និងរាជធានី បានបញ្ចេញមតិ មិនទុកចិត្ត ដោយមានភាគបីក្នុងបួន ហើយបើក្រុមប្រឹក្សាព្រះរាជអាណាចក្រ បានបញ្ចេញមតិយលព្រមដោយមានភាគច្រើនដាច់ខាតផង ក្នុងចំនួននៃសមាជិក។

Downloaded from: http://www.khmerlaws.com

កាលបើមាន អ្នករាជណាបានទទួលផ្លាស់បីដង ដោយស្វយប្រវត្តិ ដូចបានថ្លែងមកខាងលើ ក្នុងកំឡុងសកម្មភាពពីរឆ្នាំ នោះត្រូវលើករឿងនេះជូនទៅរដ្ឋសភាវិនិច្ឆ័យ ថាតើគួរតួរបណ្តេញអ្នករាជការនោះចោលឬទេ។ រដ្ឋសភា នឹងសម្រេចថាត្រូវឱ្យបណ្តេញចោល លុះត្រាតែបានបញ្ចេញមតិយល់ព្រម ដោយមានភាគច្រើនជាដាចលខាត បើពុំបានភាគជាដាច់ខាតទេ រដ្ឋាភិបាលត្រូវតែធ្វើទណ្ឌកម្មដោយស្វ័យប្រវត្តិ បន្ថយស័ក្តិអ្នករាជការដែលមានរឿងនោះ។

Downloaded from: http://www.khmerlaws.com

ជំពូក ៨

អំពីសមាជជាតិ

មាត្រា ៩២: (ថ្មី)

សមាជជាតិ បើកឱ្យប្រជារាស្ត្រជ្រាបបានដោយចំពោះនូវកិច្ចការផ្សេងៗ ដែលជាប្រយោជន៍ជាតិ ។

ពលរដ្ឋខ្មែរទាំងពីរភេទអាចចូលទៅរួបរួមក្នុងសមាជជាតិបាន ។

មាត្រា ៩៣: (ថ្មី)

សមាជជាតិ ប្រជុំយ៉ាងតិចពីរដងក្នុងមួយឆ្នាំ ការប្រជុំនេះត្រូវធ្វើឡើងតាមសេចក្តីសម្រេចអញ្ជើញនៃនាយករដ្ឋមន្ត្រី ។

សមាជជាតិ ត្រូវតាំងប្រធានរបស់ខ្លួន ។

មាត្រា ៩៤: (ថ្មី)

សមាជជាតិ អនុម័តសច្ចាធិដ្ឋាន ជូនចំពោះរដ្ឋាភិបាលហើយអនុម័តសេចក្តីសម្រេចជូនចំពោះរដ្ឋសភា ។

ការរៀបចំធ្វើ និងការប្រព្រឹត្តិទៅនៃសមាជ ត្រូវកំណត់ដោយជាក់លាក់ក្នុងច្បាប់ណាមួយ ។

មាត្រា ៩៥:(ថ្មី)

រដ្ឋសភា អាចចាត់ចែតធ្វើប្រជាមតិបានចំពោះបញ្ហាដែលជាសេចក្តីនៃសមាជ ។

Downloaded from: http://www.khmerlaws.com

ជំពូក ៩
អំពីរដ្ឋមន្ត្រី

មាត្រា ៩៦: (ថ្មី) (មាត្រា ៧៩ចាស់ កែប្រែ)

គណៈរដ្ឋមន្ត្រី ជារដ្ឋាភិបាល។ គណៈរដ្ឋមន្ត្រី មានសមាជិកចំនួន ដប់ប្រាំមួយរូប ជាអតិបរមា រាប់បញ្ចូលទាំងរដ្ឋលេខាធិការផង។

គ្មានវិសមិតភាពណាមួយទេ រវាងអាណត្តិសភា និងភារៈនៃសមាជិករដ្ឋាភិបាល។ នឹងយកសមាជិកនៃរដ្ឋសភា និងក្រុមប្រឹក្សាព្រះរាជអាណាចក្រ ឬជនពុំមែនជាសមាជិកនៃសភាទាំងពីរនេះមកធ្វើជាសមាជិកនៃរដ្ឋាភិបាលក៏បាន។

ភារៈរបស់សមាជិករដ្ឋាភិបាលមានវិសមិតភាពជាមួយនឹងសកម្មភាពខាងវិជ្ជាជីវៈ ពាណិជ្ជកម្ម ឬឧស្សាហកម្មណាមួយ ហើយជាមួយនិងការកាន់កាប់តំណែងណាមួយជាសាធារណៈផងដែរ។

មាត្រា ៩៧: (មាត្រា ៨០ចាស់)

ក្នុងវេលាដំបូងនៃនីតិកាលនីមួយៗ ឬកាលគណៈរដ្ឋមន្ត្រីលាឈប់ ព្រះមហាក្សត្រ ទ្រង់ប្រឹក្សា និងប្រធានរដ្ឋសភា និងប្រធានក្រុមប្រឹក្សាព្រះរាជអាណាចក្រ ហើយនិងមេគណៈបក្សទាំងឡាយ ដែលមានតំណាងនៅក្នុងរដ្ឋសភា ឬក្រុមប្រឹក្សារដ្ឋសភា ឬក្រុមប្រឹក្សាព្រះរាជអាណាចក្ររួចទ្រង់ចាត់វរៈជនមួយរូប ជានាយករដ្ឋមន្ត្រី ឱ្យជ្រើសរដ្ឋមន្ត្រីឯទៀត។

រដ្ឋមន្ត្រីទាំងឡាយ និងទទួលតែងតាំង ហើយនិងចូលកាន់មុខក្រសួងបាន លុះត្រាតែរដ្ឋសភាបានបញ្ចេញមតិទុកចិត្តជាមុន ដោយវិធីបោះឆ្នោតចំហហើយយកតាមភាគច្រើនដោយដាច់ខាត។

មាត្រា ៩៨: (មាត្រា ៨១ចាស់)

រដ្ឋមន្ត្រីទាំងឡាយ ទទួលខុសត្រូវរួមគ្នាចំពោះរដ្ឋសភា អំពីនយោបាយទូទៅ នៃគណៈរដ្ឋមន្ត្រី ហើយរដ្ឋមន្ត្រីមួយរូបៗ ទទួលខុសត្រូវរៀងខ្លួនចំពោះនាយករដ្ឋមន្ត្រី អំពីការដែលខ្លួនបានប្រតិបត្តិ។

មាត្រា ៩៩: (មាត្រា ៨២ចាស់)

រដ្ឋមន្ត្រីទាំងឡាយមិនអាចអាងសេចក្តីបង្គាប់ ដោយលាយលក្ខណ៍អក្សរ ឬដោយវាចាអំពីនរណាក៏ដោយ ដើម្បីដោះសារឱ្យរួចខ្លួន ពីការទទួលខុសត្រូវលើខ្លួនបានឡើយ។

មាត្រា ១០០: (មាត្រា ៨៣ចាស់)

បើមានតំណាងរាស្ត្រមួយនាក់ ឬច្រើននាក់ តាមសំនួរដោយវាចាក្តី តាំងសំនួរដោយលាយលក្ខណ៍អក្សរក្តី តាំងសំនួរដេញដោលក្តី ដើម្បីឱ្យរដ្ឋមន្ត្រីឆ្លើយដោះសារ អំពីការប្រព្រឹត្តិខុសក្នុងមុខក្រសួងរបស់ខ្លួន នោះរដ្ឋមន្ត្រីត្រូវរាយការណ៍តាមសេចក្តីស្នើសុំជូនរដ្ឋសភា។

មាត្រា ១០១: (មាត្រា ៨៤ចាស់)

Downloaded from: http://www.khmerlaws.com

លុះតែបានពិភាក្សាព្រមព្រៀងគ្នាជាមុនស្រេចហើយ ទើបគណៈរដ្ឋមន្ត្រីអាចសុំឱ្យរដ្ឋសភាបញ្ចេញមតិ អំពីសេចក្តីទុកចិត្ត ក្នុងគណៈរដ្ឋមន្ត្រីបាន។

ការសុំឱ្យរដ្ឋសភាបញ្ចេញ មតិដូចខាងលើ អំពីសេចក្តីទំនុកចិត្ត នោះត្រូវបង្អង់វេលាយ៉ាងតិចមួយថ្ងៃគត់ គិតតាំងពីពេលសុំនោះមក ទើបរដ្ឋសភាបញ្ចេញមតិអំពីរឿងនោះបាន។ ការបញ្ចេញមតិនេះត្រូវធ្វើដោយវិធីបោះឆ្នោតចំហ។

រដ្ឋសភា នឹងបញ្ចេញមតិ ថាមិនទុកចិត្តក្នុងគណៈរដ្ឋមន្ត្រីបាន លុះតែមានភាគច្រើនដោយដាច់ខាតនៃសមាជិករដ្ឋសភាយល់ព្រម។

សេចក្តីមិនព្រមទុកចិត្តនេះ នាំឱ្យរដ្ឋមន្ត្រីលាឈប់ទាំងគណៈ។

មាត្រា ១០២: (មាត្រា ៨៥ចាស់)

កាលបើរដ្ឋសភាតាំងញត្តិបន្ទោសគណៈរដ្ឋមន្ត្រី នោះរដ្ឋមន្ត្រីលាឈប់ទាំងគណៈ។

កាលបើអ្នកតំណាងរាស្ត្រ សុំឱ្យរដ្ឋសភាបញ្ចេញមតិ តាំងញត្តិបន្ទោសគណៈរដ្ឋមន្ត្រី នោះរដ្ឋសភាត្រូវបង្អង់វេលាមួយថ្ងៃគត់ គិតតាំងពីថ្ងៃជូនសេចក្តីសុំតាំងញត្តិ ទើបបញ្ចេញមតិពីរឿងនេះបាន។ ការបញ្ចេញមតិនេះត្រូវទៅដោយវិធីបោះឆ្នោតចំហ។

ការតាំងញត្តិបន្ទោសគណៈរដ្ឋមន្ត្រីនឹងយកជាការបានលុះតែមានភាគច្រើនដាច់ខាត នៃសមាជិកសភាយល់ព្រមផង។

មាត្រា ១០៣: (ថ្មី)

ក្រុមប្រឹក្សាព្រះរាជអាណាចក្រ ពិនិត្យហើយឱ្យយោបល់ អំពីសេចក្តីព្រាងច្បាប់ និងសេចក្តីស្នើច្បាប់ ដែលរដ្ឋសភាបញ្ចេបមតិយល់ព្រមមួយលើកដំបូងរួចហើយ ព្រមទាំងអំពីបញ្ហាទាំងពួង ដែលរដ្ឋាភិបាលដាក់ឱ្យពិនិត្យ។

អំពីរសេចក្តីព្រាងច្បាប់ និងសេចក្តីស្នើច្បាប់ ហើយនិងច្បាប់ថវិកាក្រុមប្រឹក្សាព្រះរាជអាណាចក្រ ត្រូវឱ្យយោបល់ក្នុងកំណត់ មួយខែយ៉ាងយូរ។ បើជាការប្រញាប់កំណត់វេលានោះត្រូវបន្ថយមកត្រឹម ប្រាំថ្ងៃ។

មាត្រា ១០៤: (មាត្រា ៨៦ចាស់)

គណៈរដ្ឋមន្ត្រីត្រូវប្រជុំរាល់សប្តាហ៍ ជួលកាលជាពេលប្រជុំធំ ដោយមានព្រះមហាក្សត្រិយ៍ ឬនាយករដ្ឋមន្ត្រីជាប្រធានជួនកាលប្រជុំតូច។

មាត្រា ១០៥: (ថ្មី) (មាត្រា ៨៧ចាស់កែប្រែ)

សមាជិកទាំងឡាយនៃរាជរដ្ឋាភិបាល អញ្ជើញចូលប្រជុំនៅក្នុងរដ្ឋសភា និងក្រុមប្រឹក្សាព្រះរាជអាណាចក្រ ហើយនិងក្នុងគណៈកម្មាការទាំងពួង នៃរដ្ឋសភាទាំងនេះ។ បើសមាជិករដ្ឋាភីបាលសុំនិយាយ នោះត្រូវតែបើកឱកាសឱ្យនិយាយវៀរលែងតែក្នុងករណី ដែលសភារួមប្រជុំ ជាពេលវេលាបោះឆ្នោទពីការដាក់ញត្តិបន្ទោស។

សមាជិករដ្ឋាភិបាលអាចឱ្យអ្នកស្នងការ ដែលត្រូវចាត់តាំងសម្រាប់ការណាមួយឱ្យជួយនិយាយការនោះផងបាន។

Downloaded from: http://www.khmerlaws.com

មាត្រា ១០៦: (មាត្រា ៨៨ចាស់)

នាយករដ្ឋមន្ត្រីអាចរំលែកអំណាចរបស់ខ្លួន ទៅឱ្យរដ្ឋមន្ត្រីណាមួយបាន ។

មាត្រា ១០៧: (មាត្រា ៨៩ចាស់)

បើតំណែងនាយករដ្ឋមន្ត្រីទំនេរ ត្រូវតែងតាំងគណៈរដ្ឋមន្ត្រីមួយជាថ្មី តាមលក្ខខ័ណ្ឌ ដែលមានព្រាទុកក្នុងរដ្ឋធម្មនុញ្ញនេះ បើការទំនេរជាដាច់ខាត ឬត្រូវចាត់តាំង នាតករដ្ឋមន្ត្រីជាបណ្តោះអាសន្ន បើការទំនេរនេះជាមួយកាលមួយគ្រាទេ ។

មាត្រា ១០៨: (មាត្រា ៩០ចាស់)

បើមានការរំលាយរដ្ឋសភា នោះនាយករដ្ឋមន្ត្រី និងរដ្ឋមន្ត្រីក្រសួងមហាផ្ទៃ ត្រូវឈប់ធ្វើការសិន រដ្ឋមន្ត្រីឯទៀតគង់នៅ ក្នុងតំណែងទាំងអស់គ្នា ដើម្បីសម្រេចកិច្ចការសាមញ្ញ ។

ក្នុងខណៈនោះព្រះមហាក្សត្រិយ៍ ទ្រង់ប្រទានភារៈទៅលើរដ្ឋសភា ឱ្យកាន់តំណែងនាយករដ្ឋមន្ត្រីជាបណ្តោះអាសន្ន ។ ប្រធានរដ្ឋសភា ចាត់តាំងរដ្ឋមន្ត្រីក្រសួងមហាផ្ទៃ ដោយមានសេចក្តីយល់ព្រមនៃក្រុមប្រឹក្សាភិបាលរដ្ឋសភា ។

មាត្រា ១០៩: (មាត្រា ៩១ចាស់)

រដ្ឋមន្ត្រីពុំមែនជាសមាជិកនៃរដ្ឋសភា ឬក្រុមប្រឹក្សាព្រះរាជអាណាចក្រទេ ត្រូវទទួលផលប្រយោជន៍ ដែលមានត្រាទុកក្នុងមាត្រា ៥៥ និង ៥៦ នៃរដ្ឋធម្មនុញ្ញនេះ ។

មាត្រា ១១០: (ថ្មី) (មាត្រា ៩២ចាស់)

រដ្ឋមន្ត្រីត្រូវទទួលទណ្ឌកម្មអំពីបទឧក្រិដ្ឋ និងបទមជ្ឈិម ដែលបានប្រព្រឹត្តក្នុងវេលាធ្វើការមុខក្រសួង របស់ខ្លួន ។

ក្នុងករណីនេះ និងករណីធ្វើខុសជាទម្ងន់ក្នុងវេលាធ្វើការមុខក្រសួងរបស់ខ្លួន រដ្ឋសភាអាចសម្រេចប្តឹងផ្តល់តុលាការប្រជារាស្ត្រ ។

រដ្ឋសភាសម្រេចក្នុងរឿងនេះ ដោយវិធីបោះឆ្នោត យកតាមភាគច្រើនដាច់ខាតនៃសមាជិករបស់ខ្លួន ។

មាត្រា ១១១: (ថ្មី) (មាត្រា ៩៣ចាស់)

ការបង្កើត ការរៀបចំ ការប្រព្រឹត្តទៅ សមាសភាព ការចាត់តាំង ហើយនិងថិរៈវេលានៃអាណត្តិរបស់សមាជិក នៃតុលាការប្រជារាស្ត្រ ត្រូវកំណត់ឡើង ដោយច្បាប់ពិសេសមួយ ។

មាត្រា ១១២: (ថ្មី) (មាត្រា ៩៤ចាស់)

នីតិក្រមដែលត្រូវប្រតិបត្តិនៅសាលានីតិកម្មនេះ ក៏ត្រូវកំណត់ឡើងដោយច្បាប់ពិសេសដែរ ។

Downloaded from: http://www.khmerlaws.com

ជំពូក ១០

អំពីអំណាចតុលាការ

មាត្រា ១១៣: (មាត្រា ៩៥ចាស់)

ការរៀបចំនៃតុលាការមានបញ្ញត្តិទុក ក្នុងច្បាប់ពិសេសមួយ ។

មាត្រា ១១៤: (មាត្រា ៩៦កែប្រែ)

ក្រុមប្រឹក្សាជាន់ខ្ពស់នៃតុលាការ ដោយអនុលោមតាមច្បាប់ត្រូវធានារ៉ាប់រងចំពោះវិន័យ និងឥស្សរភាពនៃចៅក្រម ។

ក្រុមប្រឹក្សានេះ ត្រូវនៅក្រោមអធិបតីភាពនៃព្រះករុណាជាអង្គម្ចាស់ជីវិតលើត្បូង មានសមាភាពដូចតទៅនេះ:

- រដ្ឋមន្ត្រីក្រសួងយុត្តធម៌.........ជាអនុប្រធាន
- សមាជិក ២ រូប ចាត់តាំងដោយព្រះមហាក្សត្រិយ៍
- សមាជិក ២ រូប ជ្រើសតាំងដោយរដ្ឋសភា
- សមាជិក ២ រូប ជ្រើសតាំងដោយចៅក្រមទាំងឡាយ

កាលបើព្រះមហាក្សត្រិយ៍ មិនសព្វព្រះរាជហឫទ័យ មិនប្រោសប្រទានចាត់តាំងដោយផ្ទាល់ស្តេង នូវសមាជិកឧត្តមក្រុម ប្រឹក្សាអមព្រះអង្គមួយរូបធ្វើជាគណៈអធិបតីក្នុងពេលប្រជុំនោះទេ អនុប្រធាននឹងទទួលធ្វើអធិបតី ។

សេចក្តីសម្រេចនៃក្រុមប្រឹក្សាជាន់ខ្ពស់នៃតុលាការ ត្រូវយកតាមមតិភាគច្រើនដោយវិធីបោះឆ្នោត ។ ក្នុងករណីមានបែកសម្លេងជា ២ភាគស្មើគ្នា នោះត្រូវយកតាមសម្លេងនៃអធិបតី ។

ច្បាប់ពិសេសមួយនឹងកំណត់អំពីការរៀបចំ នៃក្រុមប្រឹក្សាជាន់ខ្ពស់នេះ ។

Downloaded from: http://www.khmerlaws.com

ជំពូក ១១

បញ្ញត្តិទូទៅ

មាត្រា ១១៥: (មាត្រា ៩៧ចាស់)

បញ្ញត្តិទាំងឡាយ ដែលស្តីអំពីរបៀបគ្រប់គ្រង ដោយមានព្រះមហាក្សត្រិយ៍ ជាអគ្គប្រមុខរបស់រដ្ឋនេះ ១.អំពីរបៀបគ្រប់គ្រងដោយអាស្រ័យអ្នកតំណាងរបស់ប្រជារាស្ត្រនេះ ១. អំពីគោលចារឹក នៃសេរីភាព និងសមភាព ដែលរដ្ឋធម្មនុញ្ញនេះធានាអោះអាងឱ្យមាន ១.មិនត្រូវសុំកែប្រែសោះឡើយ ។

មាត្រា ១១៦: (មាត្រា ៩៨ចាស់)

ហាមមិនឱ្យកែប្រែរដ្ឋធម្មនុញ្ញ ដើម្បីនឹងបន្ថយសិទ្ធិទាំងឡាយ ដែលមានត្រាទុកជាស្រេចហើយ ។

មាត្រា ១១៧: (ថ្មី) (មាត្រា ៩៩ចាស់)

អ្នកដែលមានសិទ្ធិផ្តើមគំនិតកែប្រែរដ្ឋធម្មនុញ្ញគឺៈ ព្រះមហាក្សត្រិយ៍, នាយករដ្ឋមន្ត្រី, ប្រធានក្រុមប្រឹក្សាព្រះរាជអាណាចក្រ និងប្រធានរដ្ឋសភា, អ្នកណាមួយក្នុងបណ្តាអ្នកទាំងពីរខាងក្រោយនេះ ត្រូវធ្វើតាមសេចក្តីសម្រេចនៃសភាដែលខ្លួនជាប្រធាន ដោយមានសមាជិកចំនួនភាគមួយក្នុងបួន (១/៤) យ៉ាងចិតធ្វើពាក្យសុំ ។

មាត្រា ១១៨: (មាត្រា ១០០ចាស់)

របៀបវិប្រែរដ្ឋធម្មនុញ្ញ ដុចគ្នានិងរបៀបដែលមានត្រាទុកសម្រាប់បញ្ចេញមតិ តាំងច្បាប់ធម្មតា ។ ប៉ុន្តែត្រូវមានភាគច្រើនដល់បីក្នុងបួន (៣/៤) នៃរដ្ឋសភាយល់ព្រមផង ទើបយកជាការបាន ហើយមិនអាចប្រកាសថាជាការប្រញាប់បានទេ ។

មាត្រា ១១៩: មាត្រា ១០១ចាស់)

រដ្ឋសភា មានសិទ្ធិមកស្រាយសេចក្តីបទរដ្ឋធម្មនុញ្ញនេះជាដាច់ខាត ។

មាត្រា ១២០: (មាត្រា ១០២ចាស់)

ដើម្បីនឹងកំណត់ភាគច្រើនដោយដាច់ខាត ក្នុងចំនួនសមាជិកនៃរដ្ឋសភានីមួយ ត្រូវគិតចំនួនសមាជិកនៃសភានោះដោយឥតរាប់បញ្ចូល :

សមាជិកណា ដែលទទួលអនិច្ចកម្មទៅហើយ ។

សមាជិកណា ដែលផុតចាតសមាជិភាព ដោយលាលែងក្តី ដោយបណ្តេញក្តី ឬដោយមិនបានទទួលតាំងជាសមាជិកពេញទីក្តី ។

សមាជិកណាដែល ទទួលតំណែងក្នុងរដ្ឋាភិបាល ឬត្រូវបញ្ជូនទៅប្រតិបត្តការឯណាក្តី ។

មាត្រា ១២១: (មាត្រា ១០៣ចាស់)

បទបញ្ញត្តិទាំងពួងដែលត្រឹមត្រូវតាមច្បាប់ មិនផ្ទុយគ្នានិងរដ្ឋធម្មនុញ្ញនេះ ត្រូវដឹកល់ទុកប្រតិបត្តិទៅ ។

Downloaded from: http://www.khmerlaws.com

ជំពូក ១២

បទបញ្ញត្តិពិសេស

មាត្រា ១២២:

ក្នុងករណីដែលកាលៈទេស ពុំអនុញ្ញាតឱ្យចាត់តាំង ទាំងព្រះមហាក្សត្រអង្គថ្មី ទាំងក្រុមប្រឹក្សារាជានុសិទ្ធិដោយអនុលោមទៅតាមបញ្ញត្តិ មាត្រា ៣០ និង ៣០ ស្ទួន នៃរដ្ឋធម្មនុញ្ញនេះ សភាទាំងពីរត្រូវរួមប្រជុំគ្នា ដោយសេចក្ដីអញ្ជើញនៃប្រធានរដ្ឋសភា និងក្រោមអធិបតីនៃ ប្រធាននេះ ដោយអនុលោមទៅតាមឆន្ទះ ដែលប្រជារាស្ត្របានសម្ដែងហើយសភាទាំងពីរនេះ អាចលើកអំណាច និងបុព្វសិទ្ធិទាំងឡាយរបស់ប្រមុខរដ្ឋ ប្រគល់ទៅឱ្យឥស្សរជនមួយរូប ដែលប្រជាពលរដ្ឋស្រលាញ់ទុកចិត្តហើយបានបពោញមតិចង្អុលដ៏ជាក់ច្បាស់។ មុននឹងទទួលតំណែង ប្រមុខរដ្ឋត្រូវថ្លែងសច្ចាប្រណិធានក្នុងទីប្រជុំរដ្ឋសភាមានសេចក្ដីដូចក្នុងមាត្រា ៣៤ នៃរដ្ឋធម្មនុញ្ញ ហើយបន្ថែមពាក្យថា " ហើយខ្ញុំមានចិត្តស្មោះត្រង់ចំពោះព្រះរាជបល្ល័ង "។ ប្រសិនបើប្រមុខរដ្ឋ ពុំបានស្ថិតនៅក្នុងកម្ពុជរដ្ឋមួយដងមួយគ្រា ឬពុំអាចទទួលភារៈមួយដងមួយគ្រា ប្រមុខរដ្ឋប្រគល់ភារៈនេះទៅប្រធានរដ្ឋសភា ប្រធានរដ្ឋសភាកាន់កាប់ភារៈទាំងនេះ ដោយទទួលខុសត្រូវផ្ទាល់ខ្លួន។

Downloaded from: http://www.khmerlaws.com